

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

Ключові слова: самостійна робота, пізнавальна діяльність, іноземна мова, цілі навчання, мотивація, комунікативна компетентність, ефективне навчання, методичні рекомендації.

Сутність проблеми, стан її дослідження Одна з головних цілей сучасної професійної освіти полягає в удосконаленні знань студентів на основі саморозвитку, самоосвіти, що неможливо без самостійної активної участі в роботі над навчальним матеріалом. Самостійна робота студента (СРС) - це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача. Вивчення іноземних мов в сучасному суспільстві стає невід'ємною складовою професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах різного профілю, а від ступеня мовної підготовки студента може залежати його подальше кар'єрне зростання. У сучасних умовах формування висококваліфікованого фахівця неможливо уявити без залучення студентів до самостійної роботи, яка є специфічним засобом організації й управління їх самостійною діяльністю в контексті навчального процесу, що дозволяє поглибити та отримати нові знання [5: с. 45].

Аспекти організації самостійної роботи студентів розглянуто у багатьох дослідженнях вітчизняних педагогів, таких, як В. Бондар, Г. Гецав, Н. Кічук, Н. Кузьміна та інших. Дослідження В. Безпалька, Г. Селевко, Є. Полата, М. Карпіна та інших, показали, що на сучасному етапі існування самостійної роботи студента не можливе без використання інформаційних технологій, оскільки вони дуже тісно пов'язані між собою. В той же час аналіз наукових праць показав, що теоретичні аспекти інформаційних технологій ще не є

повністю розробленими і саме через це не можуть використовуватись у процесі професійної підготовки в широкому колі так, як потребують свого вдосконалення [3: 5]. Проблемам організації самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови присвячено дослідження Н.С. Журавської, Л.В. Онучак, С.Г. Заскалені та інші [1].

Методологія, методи та дослідницькі інструменти, використані автором У ході дослідження ми використовували наступний комплекс методів: вивчення інформаційних джерел за проблематикою дослідження, метод обробки досліджуваних результатів, описово-аналітичний метод.

Виклад основного матеріалу Варто виокремити певні види самостійної роботи, які базуються на принципах послідовності та доступності:

- самостійна робота за зразком, яка виконується за допомогою поданої моделі чи інструкції і не потребує високого рівня пізнавальної активності студента;

- реконструктивна самостійна робота, що передбачає застосування власного досвіду та інтелектуальних дій для перетворення навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, відповідно до певних навчальних вимог;

- самостійна робота варіативного характеру – рівень пізнавальної діяльності студента досить високий, що проявляється через уміння самостійно проаналізувати проблемну ситуацію та виділити й узагальнити основні положення, які потребують конкретних рішень, а також уміння відокремити головне від другорядного, конкретизувати проблемні аспекти;

- творча самостійна робота, під час якої пізнавальна активність і самостійність студента досягає найвищого рівня, що дозволяє отримати абсолютно нові знання про цінності матеріальної й духовної культури суспільства та окремої особистості зокрема [2: 7].

За формами організації самостійну роботу можна розділити на фронтальну, групову й індивідуальну, а за місцем у навчальному процесі – на аудиторну й позааудиторну [4: 52].

Індивідуальні навчальні завдання є важливим елементом самостійної роботи студентів. Їх можна використовувати у процесі вивчення іноземної мови як для перевірки знань кожного окремого студента, так і для окремих груп. Водночас індивідуальні завдання слід пропонувати студентам, усвідомлюючи рівень їх знань, типологічні відмінності, психологічні особливості. Також особливості індивідуальної самостійної роботи залежать від різних видів завдань: фронтальні передбачають виконання студентами однакових завдань, групові – виконання різних (не однакових за складністю) варіантів завдань, індивідуальні – різні завдання, що виконуються або групою, або окремими студентами, утім вони повинні бути однакові за складністю [4: 67-68].

Ефективність СРС може залежати від ряду факторів:

1. Правильний коефіцієнт аудиторної та самостійної роботи.
2. Методично правильна організація роботи студента під час занять і поза аудиторією.
3. Наявність необхідних методичних інструкцій, підказок, посилань з метою корекції роботи студента.
4. Контроль за виконанням самостійної роботи і критерії оцінювання.

Контроль за організацією і ходом самостійної роботи є одним з важливих компонентів самостійної роботи і включає систему оцінювання з визначенням заходів заохочення студента за її якісне виконання. Контроль, в тій чи іншій формі, повинен бути не стільки адміністративним, скільки повноправною дидактичною умовою, що позитивно впливає на ефективність СРС в цілому.

Висновки та результати дослідження. Ефективне формування досвіду самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів можливе лише за умов забезпечення оптимального поєднання аудиторної та позааудиторної роботи, застосування новітніх методів та технологій організації самостійної пізнавальної, наукової діяльності студентів, урахування специфіки вивчення навчальних дисциплін. Організація самостійної роботи студентів на різних етапах навчально-пізнавальної діяльності сприяє підвищенню результативності навчання, розвиває довільну увагу студентів, формує в них здатність міркувати,

запобігає формалізму у засвоєнні знань, розвиває активність та самостійність. Дуже важливим є творчий підхід викладача, який стимулює творчий саморозвиток і процес самоосвіти студента. Комунікативні навички формуються за допомогою активного залучення студента до творчого процесу самостійної роботи, підвищення мотиваційного фактора, вирішення певних педагогічних і методичних труднощів в процесі навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глотова О.В. Підвищення ефективності самостійної роботи студентів іноземної мови за рахунок використання сучасних технологій // О. В. Глотова // Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 100 с.
2. Есипов Б. П. Самостоятельная работа учащихся на уроке / Б. П. Есипов. – М.: Учпедгиз, 1961. – 239 с.
3. Євменова В.І. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки : навч. посіб. / під ред. В.І. Євменова – Харків : ХДПУ, 2000. – 160 с.
4. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: [Навчальний посібник] / О. Г. Мороз, В. О. Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – К., 1997. – 168 с.
5. Пидкасистый П. И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов: [Учебное пособие] / П. И. Пидкасистый. – М.: Педагогическое общество России, 2004. – 112 с.